

بسم الله الرحمن الرحيم

پچیدگی و پویش فضایی بخش مرکزی شهر

مؤلفان:

دکتر حسین حامی زاده (عضو هیات علمی دانشگاه تهران)

دکتر احمد پور احمد (عضو هیات علمی دانشگاه تهران)

دکتر کرامت الله زیاری (عضو هیات علمی دانشگاه تهران)

حسین بهبودی مقدم

انتشارات پاپلی - نشر کتاب امید

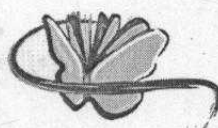
۱۳۹۸

عنوان و نام پدیدآور	پپچیدگی و پوش فضایی بخش مرکزی شهرها/ مولفان حسین حاتمی نژاد... او دیگران.
مشخصات نشر	مشهد: پاپلی: کتاب امید، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۹۰ ص.
شابک	978-622-95411-6-6
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	مولفان حسین حاتمی نژاد، احمد پورا احمد، کرامت الله زیاری، حسین بهبودی مقدم.
موضوع	شهرسازی
موضوع	City planning
موضوع	شهرسازی -- طرح و برنامه ریزی
موضوع	City planning -- Design
موضوع	نوسازی شهری
موضوع	Urban renewal
موضوع	فضا در معماری
موضوع	Space (Architecture)
شناسه افزوده	حاتمی نژاد، سیدحسین، ۱۳۳۵ -
رده بندی کنگ	HT۱۶۶
رده بندی دیویی	۳۰۷/۱۲۱۶
شماره کتابشناسی ملی	۵۸۰۰۴۹

انتشارات کتاب امید

محل: مشهد، بلوار سجاد، پلاک ۹۲
تلفن: ۳۷۶۸۳۳۲۶ و ۳۷۶۸۳۳۲۷-۵۱
مدیر فروش: سیدخدایی ۰۹۳۵۵۶۲۱۲۸
تلفن و دريگار: ۳۷۶۲۱۶۸
E-Mail: hou...1987@yahoo.com

انتشارات پاپلی

صفحه آرایي: محمّد سيم آبادي
قطع: وزيري
تعداد صفحات: ۱۰۰
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۴۱۱-۶-۶
قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان
چاپ و صحافی: دقت مشهد

عنوان: پپچیدگی و پوش فضایی بخش
مرکزی شهرها
مولفان: دکتر حسین حاتمی نژاد
دکتر احمد پورا احمد
دکتر کرامت الله زیاری
حسین بهبودی مقدم
ناشر: انتشارات پاپلی - کتاب امید
مدیر اجرایی: امید خدایی

فهرست

فهرست.....	۳
پیش گفتار.....	۹
فصل نخست: نظریه پیچیدگی و سیستم‌های پیچیده شهری.....	۱۱
۱. مقدمه.....	۱۱
۲. سیستمی و ویژگی‌های سیستم‌های پیچیده.....	۱۲
۲.۱. رای‌ی شناخت سیستم‌های پیچیده و آشوبناک.....	۲۹
۴. نظریه پیچیدگی، نظریه مطالعه سیستم‌های پیچیده.....	۳۲
۵. چرایی شهر به عنوان یک سیستم پیچیده.....	۳۴
۶. پیشینه کاربرد نظریه پیچیدگی در مطالعات و برنامه‌ریزی شهری.....	۴۳
۷. برنامه‌ریزی سیستم‌های پیچیده شهری.....	۵۱
۷-۱. ابزارهای - الگوساز و ابزارها - پارچوب ساز.....	۵۱
۷-۱-۱. کد شهری به عنوان نمونه‌ای از ابزار - پارچوب ساز.....	۵۴
۷-۱-۲. منطق ترجیح دادن ابزارهای - پارچوب ساز، ابزارهای - الگوساز برای نظم بخشی فضایی - اجتماعی.....	۵۶
۷-۱-۳. نیاز به تغییر اصل ابزارهای نظارتی، و نه صرف تغییر تکنیک آنها چگونه تجدید نظر می‌شوند و چگونه ساخته می‌شوند؛.....	۵۶
۷-۱-۴. پذیرش چالش پیچیدگی و ساختارهای خود سازمانده.....	۵۸
۷-۲. چرخش کد نویسی در برنامه‌ریزی شهری.....	۵۹
۷-۲-۱. تاریخچه طولانی ضوابط و قوانین برنامه‌ریزی.....	۵۹
۷-۲-۲. توافق متقابل: یک سکوی مهم برای اجرای ضوابط و قوانین گذشته.....	۶۱
۷-۲-۳. پیوند گمشده: ساختن دادگاه قضایی برنامه‌ریزی.....	۶۴

- ۷-۲-۴. ناسازگاری با دینامیک پیچیده شهری..... ۶۶
- ۳-۷. قوانین برنامه‌ریزی ساده برای مشکلات پیچیده شهری..... ۶۹
- ۱-۳-۷. چرا قوانین ساده: هفت دلیل اصلی..... ۷۱
- ۲-۳-۷. سادگی و پیچیدگی: دو سطح..... ۷۲
- ۳-۳-۷. دو گام به سوی سادگی: شیوه‌های رسمی و شیوه‌های ذاتی یا ماهوی..... ۷۵
- ۴-۷. نقش برنامه‌ریزی در یک شهر پیچیده..... ۸۰
- فصل دوم: پویای فضایی شهر با نگاه پیچیدگی..... ۹۵
۱. مقدمه..... ۹۵
۲. فضا و پیچیدگی..... ۹۶
۳. پویای فضایی شهر و پیچیدگی‌های آن..... ۹۹
۴. تحولات فضایی شهر، دیدگاه‌ها و یکردها..... ۱۰۴
- ۱-۴. تحولات شهری قرن نوزدهم..... ۱۰۵
- ۲-۴. تحولات شهری در قرن بیستم: چالش‌های چند بعدی در توسعه و تغییر شهری..... ۱۰۶
- ۳-۴. تحول شهری در قرن بیست و یکم: چالش‌های چند بعدی در بازآفرینی یکپارچه شهری..... ۱۰۸
۵. مکاتب پویای فضایی شهر..... ۱۰۹
- ۱-۵. ترقی‌گرایان..... ۱۰۹
- ۲-۵. اکولوژی شهری..... ۱۱۰
- ۳-۵. کارکردگرایی..... ۱۱۱
- ۴-۵. ساختارگرایی..... ۱۱۲
- ۵-۵. نوسازی..... ۱۱۴

۱۱۷	۶-۵. مدرنیسم.....
۱۱۸	۷-۵. پست مدرنیسم.....
۱۲۰	۸-۵. اقتصاد سیاسی فضا (تولید فضا).....
۱۲۳	۶. فرایندها و نیروهای محرکه پویایی شهری.....
۱۲۴	۱-۶. فرایندهای سیاسی.....
۱۲۷	۶-۶. فرایندها و نیروهای اقتصادی.....
۱۳۰	۱-۶. فرایندها و نیروهای اجتماعی.....
۱۳۳	۲-۶. اثرات حمل و نقل.....
۱۳۷	۵-۶. اثرات اجتماعی.....
۱۳۹	۶-۶. دینامیک یا بهایی در شهر.....
۱۴۳	۷. بازساخت پیچیده فضایی شهرها، پایاند فرایندهای پیچیده پویای فضایی.....
۱۴۷	۸. تجارب خارجی و داخلی پویای شهر (با تاکید بر بخش مرکزی شهر).....
۱۴۷	۱-۸. تجارب خارجی.....
۱۵۲	۲-۸. تجارب داخلی.....
۱۵۵	فصل سوم: پیچیدگی‌های پویای بخش مرکزی شهر.....
۱۵۵	۱. مقدمه.....
۱۵۶	۲. ویژگیها و کارکردهای متنوع بخش مرکزی شهر.....
۱۶۱	۳. بخش مرکزی شهر در نظریه‌های ساخت شهر.....
۱۶۶	۴. زوال و فرسودگی بخش مرکزی شهر.....
۱۶۸	۵. مرکز بازرگانی شهرها یا C. B. D.....
۱۷۷	نتیجه‌گیری.....
۱۸۱	مآخذ.....

پیش گفتار

بخش مرکزی شهرها با پیچیدگی‌ها و پویایی‌های زیادی در سیر تحول و توسعه خود روبرو بوده‌اند که این پیچیدگی‌ها امروزه دو چندان شده است. حضور بازیگران دولتی، خصوصی و عمومی در بهره برداری زمین، دگرگونیهای چند بعدی نامطلوب در ساختارهای اجتماعی و اقتصادی شهر و پژواک آنها در ساختارهای کالبدی و زیست محیطی مراکز شهری و در نهایت کاهش کیفیت محیطی آنها، عدم درک ارزش کیفی این مراکز و عواملی هستند که این پیچیدگیها را سبب شده و نظریات جدید سالهای اخیر مرتبط با بخش مرکزی شهر مانند توسعه میان افزا، نوشهرگرایی و رشد هوشمند شهری را در عمارت مشکلاتی مواجه ساخته است.

این در نالیست که مناطق مرکزی شهرها، به عنوان فضایی برای وجود حیات مدنی، دارای اهمیتی را برده‌اند. هر چند چرا که به علت تنوع گسترده فعالیت‌های شهری در یک مکان، موتور محرکه برشبری، تسبب می‌شوند. لذا اهمیت و ضرورت حفظ بافت قدیمی نه به عنوان پدیده‌هایی زایل‌ناک، بلکه به دلیل شناخت سیر تحول و تکامل تاریخ شهرسازی و تمدن شهرنشینی، حفظ هویت اصالت شهری و تبیین حیات شهری و همچنین توسعه محیط زندگی برای انسان‌ها، با سواهد و مدارک علمی همواره مورد توجه بوده است.

در چارچوب برنامه‌ریزی و نظریه پردازی شهری در قرن اخیر مفاهیم جدیدی ظهور کرده‌اند که می‌توانند عرصه تامل برانگیزی را برای مدیران، پدید آورنده مراکز شهری و تحولات فضایی آن ارائه کنند. فرایندهای تعاملی نظریه پردازی و تجربه‌اندوزی در قرن اخیر سبب عیان شدن پیچیدگی‌های بین علم و عمل در برنامه‌ریزی شده است که به دست‌بستر ساز تحول در مفاهیم گردیده و لزوم حرکت در جهت انتقال از کالبد به روان، شکل به محتوا، قطعیت به احتمال و... را ضرورت بخشیده است. از این رو، امروزه برخی پژوهشگران شهری به نظریه‌های پیچیدگی در مطالعات سیستم‌های شهری معتقدند، به طوری که می‌توان گفت منجر به تولید گفتمان جدیدی در سیستم‌های شهری شده است. با اتکا به این نظریه می‌توان پیچیدگی‌های مذکور در بخش مرکزی شهر را تحلیل (نه تعیین) کرد و با در نظر گرفتن این پیچیدگی‌ها و نه کاستن آنها، برای بخش مرکزی شهر برنامه‌ریزی کرد. لحاظ کردن پیچیدگی‌ها یا شمولیت آنها در برنامه‌ریزی‌ها از طریق برنامه‌ریزی مشارکتی و در برگیرنده با اتکا به شیوه‌های کد گذاری مشارکتی، توجه به تغییر و تحولات رفتاری و غیر رفتاری عامل‌ها و بازیگران پیچیدگی و به دنبال آن تمرکز بر عدم قطعیت و غیر قابل

پیش بینی بودن آنها، حلقه گمشده ی برنامه ریزی شهری به ویژه برای بخش مرکزی شهر است.

نظریه پیچیدگی با اعتقاد به تاثیر گذاری عامل ها و فرایندهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نهادی بیشمار در پویایی و تحولات فضایی شهرها، هویت و ماهیت برنامه ریزی شهری را با مفاهیمی مانند غیر قابل پیش بینی، غیر خطی و دور از تعادل معرفی می کند و هر گونه طرح و برنامه ای که در جستجوی تعادل در شهرها هستند را به چالش می کشد. این نظریه در برنامه ریزی به ما نگرش تفکر بر پایه مفاهیمی از قبیل تحولات اجتماعی، خود-سامانی، رندهای غیر خطی و وابستگی به مسیر در برنامه ریزی فضایی را تداعی می کند. امروز پیوند بین نظریه برنامه ریزی و نظریه پیچیدگی منجر به رشد گفتمان «عقلانیت غیر خط» شده که بیش از «عقلانیت خطی» می تواند به درک ما از دنیای واقعی که سرشار از تغییرات غیر خطی است، کمک نماید.

از این رو این کتاب در مورد مطالعه پیچیدگی های پویش فضایی بخش مرکزی شهر در سه فصل است. در فصل نخست ضمن بررسی ماهیت سیستم های پیچیده و نظریه پیچیدگی، چرایی شهر به عنوان سیستم پیچیده و برنامه ریزی سیستم های پیچیده شهری مورد مطالعه قرار می گیرد.

در فصل دوم بررسی دیدگاه ها و مکاتب پویش فضایی شهر، پیچیدگی های پویش فضایی شهر در ارتباط با فرایندها و نیروهای موثر بر آن مورد بررسی قرار می گیرد. فصل سوم بر مطالعه پیچیدگی های بخش مرکزی شهر در ارتباط با کارکردهای آن، زوال و فرسودگی آن و مرکز تجاری شهر تمرکز می کند. در نهایت بحث نتیجه گیری، نظریه پیچیدگی به عنوان نظریه مبنا برای مطالعه پیچیدگی ها و برنامه ریزی پویش فضایی بخش مرکزی شهری معرفی می شود.